

en Virkelighed, da ville vi ogsaa kunne vente, at der vil finde den Enighed og den Samvirken Sted mellem samtlige Statsborgere, som vor hele Grundlov forudsætter. Netop fordi denne Ulighed saaledes modvirker Grundlovens Gjennemførelse i det virkelige Liv, synes det ogsaa mig at være en af de vigtigste Pligter for os — vi, som ere kaldede til at indføre Grundloven i det praktiske Liv — at søge at bortkaffe den, saa meget mere som den træder hindrende i Veien ikke alene for Grundlovens Benyttelse for Diebliffet, men ogsaa for dens videre Udvikling. Der er netop antydet af den sidste og af en foregaaende Taler, hvorledes den her omhandlede Ulighed hindrer en Omordning af vore kommunale Forhold, ja sely Benyttelsen af de Goder, som den nuværende Forsatning i og for sig allerede kunde bringe, naar den ikke, netop paa Grund af den Ulighed, som her omhandles, i mange Henseender kunde komme til at udfolde sin fulde Virkning, fordi der er indbragt en unaturlig Spænding imellem de forskellige Samfundsklasser. Af disse forskellige Grunde forekommer det mig, at denne Sag ikke alene er vigtig, men at den er saa paatrængende vigtig, at vi maae gjøre os det til en Hovedsag, ikke at skilles ad, før vi paa en eller anden Maade have faaet den afgjort (Ja!); og vi maae have dette Formaal saaledes for Øie og betragte denne Vigtighed som saa stor, at, om vi endog ikke skulde kunne opnaae Løsningen paa den i enhver Henseende og for Enhver af os ønskeligste Maade, saa maae vi dog af disse Hensyn tilside sætte, hvad vi kunde attraae i Enkelthederne, for at opnaae det, som for os er Hovedformalet, nemlig Sagens Gjennemførelse. Der er fra en Side, hvorfra vi i Almindelighed netop høre fremført Duffet om, at forskellige Reformer, som angaae Landbovæsenet, fremmes saameget som muligt, yttret, at dette Forslags Behandling her ikke var betimeligt, fordi det ikke var sat i Forbindelse med mange Reformer i Landbovæsenet, som sikkert ere nødvendige, og som forestaae os i den nærmeste Fremtid; jeg tilstaaer, at denne Indvending forekommer mig saa mærkelig, at jeg næsten har øndt ved at forstaae, hvorledes den kan være begrundet; mig synes, at, dersom disse Reformer, hvorom der tales, ere vigtige,

saa maa det ogsaa være vigtigt at faae dem afgjorte saasnart som muligt; jeg er ikke istand til at see, at der er nogen saadan uadskillelig Forbindelse imellem dem, at den ene ikke skulde kunne fremmes uafhængig af den anden, og jeg synes meget mere, at den Sag, hvorom her handles, er af en saadan Beskaffenhed, at den bør fremmes fremfor alle andre, thi det er en Sag, som skal bortrydde en væsentlig Deel af den Uenighed og Spænding, som vi destovære ikke kunne nægte finde Sted mellem de forskellige Samfundsklasser, og hvis Bortryddelse netop er en nødvendig Betingelse for, at vi med den fornødne Rolighed, Upartiskhed og fuldstændige Overveielse af samtlige Forhold kunne tage de andre vigtige Spørgsmaal, om hvilke der kan være Tale, under en tilbørlig og rolig Overveielse. Naar vi nu med disse Betragtninger for Øie see paa det nuværende Lovforslag, saa er der 2 Ting, som jeg vilde meget ønske, at man holdt aldeles adskilt fra hinanden; den ene er nemlig Spørgsmaalet om, hvorvidt den Lighed, som vi Alle attraae, virkelig vil være tilveiebragt, dersom en Lov i Genhold til dette Forslag skulde udfaa. Det andet Spørgsmaal, som vi maae holde adskilt derfra, det er, om den Erstatning, som Lovforslaget tilsigter at indromme dem, som hidtil have været privilegerede, er passende eller ikke. Hvad nu det første Spørgsmaal angaaer, om Ligheden, da kan jeg ikke skjønne andet, end at den virkelig vil være fuldstændigt tilveiebragt, naar Lovforslaget træder i Kraft, thi da vil enhver Besidder af Jord udrede de samme Statter til Staten og bære de samme kommunale Byrder og Præstationer, da vil der i den Henseende ikke være nogensomhelst Forskel tilbage, og det er altsaa ikke rigtigt, naar der af en foregaaende Taler er bemærket, at Ligheden ved dette Forslag ikke vil være fuldstændigt oprettet, thi han har ikke paavist, og jeg troer ikke, at han kan paavise, at der vil blive nogen Ulighed tilbage; det andet Spørgsmaal derimod maae vi holde affondret derfra, det er Spørgsmaalet om Erstatning. Naar vi vilde behandle dette Spørgsmaal, saa kan der anstilles forskellige Betragtninger, men jeg vil ikke opholde Dem her ved at gaae ind paa en Undersøgelse af